

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annvæ Provinciæ Novi Regni Granatensis ab Anno M.DC.XLII. ad Annum
M.DC.LII. inclusive.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67908)

ANNVÆ PROVINCIÆ
NOVI REGNI GRANATENSIS
ab Anno M. DC. XLII. ad An-
num M. DC. LII. inclusive.

Habet hæc Provincia sibi ad-
nexam Viceprovinciam Quiten-
sem: & continet leucas 1262.
Nostros vero 83. De hac nunc
pauca, postea de Quitensi.

§ I. *Christianorum fervor: Sacramento-
rum usus.*

i. Vt se verè discessisse ab avitis errori-
bus ostenderent Christiani, magno exem-
plo aliorum ac nostro solatio, ipsi ea, quibus
hactenus adorandis se delusos vident, ido-
la nunc profligata ad nostros trahunt, quasi
victa mancipia. Duas columnas antiqui-
tate ac superstitione & mole insignes, ve-
luti vestigia seu rudera temporum antiquo-
rum, citra nostram expectationem demoli-
ri aggressi sunt Indi, ubi illas fore opportu-
nas intellexere pro Cruce alta præ templi
foribus erigenda. Lapidés ab ipsis ad lo-
cum erigendæ Crucis insigni alacritate de-
portati: & jam visendæ molis ac majestatis
Cruce istuc posita, omnem superstitionis ve-

M

rustatam

174 ANNÆ NOVI REGNI GRANAT:
tustatem venerabili Christianæ sanctitatis
religione absorbet.

2. Ad Eucharisticam 40. horarum pom-
pam, incredibilis est vis mortalium, quæ ac-
currit. Statim atq; palàm spectandum pro-
ponitur SS. Sacramentum, incipit musico-
rum chorus Christo præsentem accinere: neq;
ullâ interspirandi datâ intercapedine (nisi
fortasse tempore concionum) alij alijs mu-
sici alijs alia instrumenta succedunt per
horas 40. magnâ vocum ac organorum &
symphonix varietate atq; præstantiâ, tenero
solatio populi affluentis, seq; ad sacra tribu-
nalia, & panem cœli sistentis.

7. In Residentia Fontibonensi Congre-
gationum, ac musicæ singularis celebritate
laudatâ, illud memoratu, & gratulatione di-
gnum est, quod cùm Societas eum in locum
pedem inferret, nemo fuerit, qui Sanctissi-
mo Eucharistix mysterio reficeretur, nunc
per plures annos nemo sit repertus, qui eò-
dem refectus non sit.

4. E Collegio Carthagenæ Noster quispi-
am ad ægrum accitus, ad Collegij portam
neminem reperit, à quo ad ægrum ducere-
tur, socio quoq; quis æger ille esset ignaro,
& eo qui vocaverat jam absente. Verum
certâ divinæ providentiæ manu ductus Pa-
ter fortè ad domum appulit, in quâ ægrum
repe-

AT: Stitatis pom- uæ ac- n pro- usico- : neq; (nisi s mü- at per um & enero tribu- ingre- oritate ne di- ocum Etissi- nunc ui co- uispi- ortam icere- nario, erum is Pa- rum- repe-

SOCIET: IESV. ab 1642. ad 1652. 175
reperit 14. annos in lecto & totidem sacri-
legia numerantem: utpote qui sæpe supre-
mis vicinus, quotannis semel ore sacrilegò
Synaxim acceperit. Nunc demum hunc
Patrem sibi à DEO destinatum admiratus
ex insperato advenisse, se se ad beatam æ-
ternitatem per Sacramenta, magnopere tot
annis impijs ingemiscens, accinxit. & vitã
solutus est. Alio in loco alius quoq; po-
steaquam in extremo vitæ positus diu de-
speranter cum nostro divinæ misericordiæ
thesauros exaggerante certavit, cessit tan-
dem: & omnibus rite peractis jam de DEO
benè sentientem ac sperantem, & demum
morientem, misericordia. uti speramus, cir-
cumdedit: uti & illum, qui jam animum a-
deo feroci silentio obstinarat, ut mori quoq;
inexpiatus maluerit. Nam & hic, ubi in
hausto veneno se mortem citam frustra
quæsisse comperit, vocato Patri nostro
se dedit postea in ultimo illo mortalitatis
vestibulo pro arbitrio gubernandum, Sa-
cramentis munitus ad mortem, ac plurimæ
Spei plenus.

§ Pampelonense Collegium, inter fæcun-
das auri glebas, quod istic ex aureis venis
eruitur ad Hispani Regis obsequia, habet
suos thesauros pro cælo. Nam ut de or-
dinarijs non dicam, habet illa Resp, homi-

176 ANNÆ NOVI REGNI GRANAT:
nes adeò divinis intentos, ut non desint, qui
intra unius hebdomadis intervallum Evcha-
risticæ Synaxi bis terve accumbant, sicutq; il-
lustri adeò ad virtutem exemplo, ut huic
illorum pietati reliqua etiam vita velut uno
tenore respondeat.

6. Pampelonæ item Noster ad Indum in
extremis laborantem evocatus, illum con-
fessione ac viatico munivit ad mortem. Sed
ille statim à percepta Synaxi mentis factus
impos, mira & horrenda furenter egit per
dies octo vel novem, non mediocri eorum,
qui aderant, admiratione ac stupore. Ve-
nit de nunc nonnullis in mentem de bap-
tismo illius dubitare. Pro comperto enim
habebatur, eum in loco deserto inter ho-
mines divinorum ignaros natum. Quo-
circa cum cadaver illud nec mori, nec vive-
re, nec horrendum furere desineret, & du-
bitatio probabilitate suâ non careret, adje-
ctâ conditione, baptismo iterum lustratus
est, & horrore posito intra duarum hora-
rum spacium compressâ omni ferociâ mor-
te placidâ conquievit: & Mater, centum an-
nos nata, cum appulisset, jam antè accita, di-
xit: illum à rudi, & mentis haud satis
compote quopiam fuisse lustratum.

§. 2. *Beatissima Virgo Mater, & Sodales.*

7. In Residentiâ Fontibonensi Caciquij,
nobi-

SOCIET: JESV, ab A. 1642. ad 1652. 177
nobilis viri, pia erga **DEI** param filia mor-
tem jam opperiebatur, Sacramentis omni-
bus à Patre nostro, qui illi aderat, procurata.
Et jam in eo statu erat, ut nec sensibus ute-
retur, & pectore morientium instar surrecto
anhela luctaretur, aut velut sine spiritu qui-
esceret, neq; juvari posset. Quocirca di-
gressus Pater, matutinus adfuit, & puellam
ex agrâ sanam, atq; ab agone, colore viri-
búsq; integrè restitutam invenit. Omni-
bus gaudio, & stupore defixis, narravit illa: se
verè tunc migrâsse, quando ita jacebat de-
serta à sensibus sine motu: neq; paroxysmum
illum fuisse, sed mortem. Eo tempore se
ad, non ferendas quidem, sed videndas pur-
gatorij pœnas, & explorandam aliorum e-
mplo illarum acerbiter deductam, vi-
disse horrenda: quibus visis totam se tre-
more concussam ad suavissimum dulcissimæ
DEI Matris præsidium voce supplici con-
fugisse. Adfuisse gloriosam illam Domi-
nam, & clienti suæ celestibus lætitijs recrea-
tæ, ut ad corpus rediret, impetrâsse: ut quæ
hactenus divinæ Matri religiose ancillata,
piè servisset, hoc aucta beneficio eidem de-
inceps ita se dederet, ut ejus cultu majora
incrementa capere accuraret.

8. Sodalitates majore in flore sunt istic &
fructu, quàm de illis terris facile sperari pos-
sit.

178 ANNVÆ NOVI REGNI GRANATÆ
fit. Vnicum S. Fidei Collegium, habet qui-
nas. Duo, eaq; magnifica templa occu-
pant sacræ operæ hujus Collegij: alterum,
S. P. Ignatij pro Hispanis; alterum, pro Indis,
alijsq; , S. MARIE Majoris. Est in hoc tem-
plo una, eaq; nova, & reliquis altior, ideòq;
universalissima atq; transcendens appellata,
B. V. à Succursu nomen sortita Sodalitas. Sa-
cerdotes illi adscripti, quotannis duo sacri-
ficia Deo offerunt; qui vero Sacerdotes non
sunt, ab alijs offerri curant singuli, totidem:
alterum pro vivis, alterum pro vitâ functis e
Sodalitate illa. Tanto plausu, r. s. hæc ac-
cepta est, adeòq; fervent omnia Sodalitatis
hujus exercitia, ut vix reperias ullum, qui
auditione aliquid de illa acceperit, & illi
nomen & cor non dederit. Expetunt eti-
am longissimis terrarum ac marium spacijs,
disiri Albo B. V. de Succursu inscribi. Neq;
transnumeraverit, imò infra, numerum di-
xerit, qui viginti sacrificiorum millia, quo-
tannis pro superstribus, ac vitâ defunctis,
in hac Provincia offerri dixerit, ut è catalo-
gis luculenter compertum est, ut plurima,
quæ in alijs Provincijs eundem in finem fi-
unt, sacra hoc à numero sejungamus.

§. 3. Puritatis custodia.

2. Missio, Truxillensis etiam hunc arden-
tis

tis

SOCIET: JESV, ab A. 1642. ad 1652. 179
tis ad concionem dictionis triumphum tu-
lit Anno 1649. quod Inda puella cum Chri-
sti legem immaculatam, adeoq; sine ullo
gravioris noxæ dehonestamento tuendam
esse audisset, ac mortalis labis fæditatem al-
tius didicisset, lascivo cujusdam invitati a-
deo non celsit, ut nullis precum illecebris,
nullis minarum procellis compelli ad flagi-
tium potuerit: malueritq; conscelerato fu-
rori cadere virgo victima, quam virginitati
sux inquinatè superstes esse: mira, & Euro-
pearum etiam imitationem commerita for-
tudo!

10. In Civitate S. Fidei Indæ femina Chri-
stianæ unica è duabus filia supererat, alterâ
teneris adhuc annis furto sublatâ. Quia
verò ejus, quam habebat, pudori magno pe-
rè timebat prudens Mater, facile, nostri Pa-
tris hortatu, consensit, ut ad religiosas Virgi-
nes abiret ancilla, cum foris haud satis tuta
sit contra munera, vel vim pudicitia, nec à
formæ liberalitate, nec à fortunæ egestate
secura. Verùm filiâ cænobio jam transcri-
ptâ orba Mater nimo perè affligi, ac demum
etiam de illâ ultimo suo solatio recipiendâ
deliberare, adeoq; ad cænobium iter cœpit
intendere. Sed eunti obvius ignotus quis-
piam, illâ num teneræ suæ filia furto quon-
dam abreptæ non meminisset, interrogat; &

180 ANNŪÆ NOVI REGNI GRANAT:
dolore lachrymanti puellam coram ostendit: quam illa tandem agnitam recepit: agnovitq; hanc sibi à DEO in illo articulo restitutam, ut & Matris orbitatem hac filiâ è periculis non optimæ educationis erutâ solaretur, & alterius pudicitia, fama, saluti consuleret.

§. 4. *Imprecantis parentis exemplum.*

11. Etiam contra diras cum omnium, tum parentum imprecationes acriter fulminat à Nostris. Valuit ea res, & suo tempore se prodidit in Matre Christianæ pietatis retinentiore. Nam cum parens filio, quod domo abfuisset, diras mille imprecatus, illud sæpè ingeminaret: Faxit DEVS, ut nuncium de te accipiam, te in flumine quopiam esse submersum; Mater per piam antithesin, oratione ad DEVM conversâ: Non sic fiat, Domine, non sic! Pereant potius illius vestes; salvâ vitâ & animâ. Matrem potius quàm Patrem audivit ad benigniora pronior DEUS. Nam puer casu nescio quo abreptus à flumine, ac periclitatus, vestibûsq; ab aquâ abreptis nudus, vivus tamen, ac salvus relictus est, & suis restitutus: periturus fortasse, nisi Patris ferociam materna pietas, & oratio in divinis auribus mitigasset.

SOCIET: JESV, ab A. 1642. ad 1652. 181

§ 5. *Noster à duobus periculis ereptus.*

12. Benignam divinæ providentiæ mirabilitatem semel, ac iterum expertus Noster in Collegio Monpoxensi latibili erga DEUM fiduciâ nos erexit, videntes, quanta DEO sit cura de nobis. Ascenderat is, qui Collegio præerat, in montem arduum Pater, ut istic de quibusdam fabricæ idoneis provideret. Verum ibi errantem, neq; se ab errore explicare valentem oppressit nox; cumq; ne altero quidem, ac tertio, & quarto die iter quâ rediret, reperiret, quinto demum die ipse ab ijs, à quibus quærebatur, inventus est, veste inter illa spineta lacerrimâ, & longâ fame, vigiliâ, & perpetuâ mortis expectatione enectus. Domum reportatum, periculôq; illo in terra defunctum, & gratias quod inventus esset agentem aliud periculû, alia divinæ providentiæ benignitas in aqua excepit. Cum enim navi veheretur contra flumen, navicularijs in rem suam intentis, nec advertentibus, Pater è navi elapsus, & mersus est. Jam plus quàm semihorâ, posteaquam ille exciderat, iter sursum navigium urgendo intenderant, cum Patrem non adesse advertère. quocirca deliberatum est, ut iter relegerent. Repertus aquis innatans Patris pileus: at ipse nusquâ. Et hoc ipsum divino instinctu factum, ut eodem

182 ANNVAE NOVI REGNI GRANAT:
eodem in loco, in quo exciderat, urinato-
rum unus in aquam descenderet, forte co-
mesti jam à piscibus Patris aliquas exuvias
reperurus. Vbi se profundè merfit, Patrem
in fundo sedentem ac vivum reperit, & sal-
vum atq; incolumem extraxit.

§. 6. *Quorundam à Societate defectio,
& mors.*

1. 3. Primum ab instituti æstimatione, a-
deoq; à Societate JESU eduxit exitialis cum
inquieta quodam capite necessitudo. Er-
go Societate ac Theologiâ, cui operam da-
bat, desertâ, lauto quidem, sed ignobili ma-
trimonio junctus, gemino naufragio haud
multo post fortunis omnibus exutus, vix i-
pse salvus evasit. His defunctum pericu-
lis excepit Hollandica duorum annorum
captivitas: è quâ liber, à præcipiti flumine
abreptus, mulâ istic submersâ, singulari DEI
protectione vitam retinuit. Necdum in-
fortunij satis: Nam hoc in mœrore jacen-
tem & pænè tabescentem, omniâq; timen-
tem lis excepit, in qua tamen si jus ac æquum
à se habere videretur: tamen causâ cecidit,
eversus iterum, fortunâ miserabili & sem-
per adversâ. Insuper in arctam, & pro-
fundam reorum custodiam datus, quatuor
istic menses in squalore ferro totus, cate-
nisq; miserandum in modum inter ulti-
mam

NATI
inato-
te co-
kuvias
atrem
& sal-
710,
e, a
cum
Er-
da-
ma-
haud
vix i-
ricu-
um,
nine-
DEI
in-
cen-
ten-
um
dit,
m-
ro-
uor-
te-
lti-
m

SOCIET: JESV. ab A. 1642. ad 1652. 183
mam facem onustus, ærumnosæ fortunæ
spectaculum factus, ac demum liber, at nec-
dum sui securus, ad nostram domum, unde
elemosynâ alebatur, confugit, ut nuperas
ærumnas minantium iræ se se subtraheret.
Hinc deniq; domum clam abiit: ubi mino-
ra se promeritis passum, eo quod à Societate
per tantam inconsiderantiam, & ineptæ a-
micitiæ occasionem defecisset, dolenter a-
gnovit, semel à lite perditâ, bis à fædo, car-
cere, ter ab aquis extrema passus, tædio, æru-
mois, divinæ humanæq; iræ metu exaggera-
tâ animi afflictione in mortem contabuit.

14. Bernardus dela Palla in Meridensi
tirocinio, cum in alijs non malam de se ex-
pectationem concitaret, tamen ne aliorum
quidem Novitiorum, ad quos alio missus
fuerat exemplo adduci potuit, ut duriozem,
quàm nostræ obedientiæ rationes ac apices
exigant, cervicem vel frangeret, vel molli-
ret. Quare mole difficillimi capitis prægra-
vante præcepit abiit in locum suum, cum in
Societate capitones locum & officium ido-
neum videret reperire non posse. Verùm
Pampelonam ingressus publico ludibrio
puerorum explosus est, qui miserum unde-
qua; importunâ quidvis dicendi dicacita-
te sequebantur, & velut portentum quod-
piam, aut mente motum hominem acerbè
inse-

184 ANNVAE NOVI REGNI GRANAT:
infectati docebant erubescere. Neq; lon-
go post dierum interjectu ad Meridenses
partes transijt: ubi mersusne flumine, an
occisus inter suspiciones incertum, in litto-
re fluvij ad villam S. Christophori mortuus
est repertus.

15. Alium item Novitium ibidem, ut ea-
dem causa, ita eadem pænè pæna excepit; ut-
pote qui mortuus & semiesus ab avibus car-
nivoris sit repertus in eorum numero, de
quibus Deut: 32. v. 24. dicitur: Devorabunt
eos aves morfu amarissimo.

16. Juvenis adamatum Societatem in-
grediendi instinctum voto etiam affirmâ-
rat, verùm à svasore nescio quo jam iter ad
Novitiatum ingressus ad aliud institutum
divertitur. Ita se suffringi passus, nescio
cujus causæ aut moræ obtentu, dum bono-
rum cujusciam præfecturâ fungitur, & sem-
per consilia ponit cum anima sua, & dolo-
rem in corde suo per diem, animi semper
anxius, ne tum quidem potest conscientia
stimulum, contra quem calcitrabat, abscon-
dere, cum alijs occupatur negotijs. Et de-
mum ita fluctuantem occupavit inexpecta-
ta mors. Nam cum quatuor aut quinq; Hi-
spanis colloquente, tetra illa conscientia
morositas obnuntiabat. quocirca in has,
quasi conscientia voce locutus, voces, extra
omnem

NAT:
q; lon-
identfes
e, an
n litto-
ortuus
ut ea-
pit; ut-
us car-
o, de
rabunt
ema in-
firmâ-
iter ad
tutum
nescio
ono-
sem-
dolo-
mper
entia
fcon-
it de-
ecta-
q; Hi-
entia
has,
extra
nem

SOCIET: JESV, ab A. 1642, ad 1652. 185
omnem ejus confortionis materiam, erupit,
ac hæc verba identidem repetivit: *In Socie-
tate non permittitur, ut Societatis religiosi sine
negotiales, aut negotiatores.* Atq; hæc sæ-
pius ingeminantem, & concidentem absq;
ullo, quod æternitati vicinæ hominem pa-
raret, verbo, spiritus, & vita deseruit, qui pri-
or DEI vocem præ hominis voce deserue-
rat.

§.7. *His annis istic vitâ functi.*

17. In Missione Gvayanensi, ubi labori
quantumvis ærumnoso messis panè nulla
respondet, P. ANDREAS IGNATIVS, ejus Mis-
sionis Præses, vir obedientiæ ac zeli heroici,
& 4. vota Professus, in gloriosâ illâ, & rerum
omnium penuriæ plenâ statione occubuit.

18. In Insula S. Dominici, cum pestis ma-
gnâ clade grassata omnia cadaveribus ac
timore impleret, duo pretiosi istic, ac plau-
su magno à summis & imis accepti Patres se
se in medium conjecere, totâ virium con-
tentione nihil omittentes, quod poterant in
gratiam lue illâ tactorum. Ita saragentem
P. ANDREAM de SOLIS, ac deinde etiam
P. DAMIANVM de BVYTRAGO lues mórqsq;
confecit, magno quidem Ecclesiastici ac se-
cularis ordinis mærore ac luctu, sed majore
longè jacturâ. Uterq; insigni gloriæ fu-
ic

186 ANNŪÆ POLLONIÆ
it istie Societati, ob zelum laborum exān-
tlandorum avidum, & capacem. In P. Da-
miano etiam singularis erga DE IPARAM, atq;
in Sacrificio Missæ ad crebras & uberes usq;
lachrymas, religio luculenter eluxit.

ANNŪÆ PROVINCIÆ
POLONIÆ. M. DC. LII.

Complectitur Polona Provin-
cia hoc anno 1652. in domici-
js XXVII. Socios 663. in quem
numerum hoc anno venere tiro-
nes 10. Scholastici, Coadjutores quatuor;
plures vero huic numero mors exemit.

§. I. *Fidem Catholicam complexi.*

1. Ab hæreticorum errore ad lucem Ca-
tholicam venire, præter aliquot alios varijs
in locis veritati assertos, CVI. Schismatici
XXVII. cuidam enorme prolis è scelere na-
tæ ac internectæ facinus, ab infami profliga-
tæ pudicitia quinquennio, & à Schismiati-
corum vecordia, viam ad fidem, animiq;
per sancte expiati pudicam quietem aperuit.
MARIE Burgi è duobus & quadraginta
conversis unus respere didicit, ut opinio
est, à sanctissimo Sacramento: cujus hono-
ri, etiam tum hæreticus, per templa, & pla-
teas,

teas,